

SECULAR SURFACE

SURFING THE NATIONS

KRISTOFFER SVENBERG

Secular Surface

Surfing The Nations

Kristoffer Svenberg

There's no limit in how God will use surfing to evangelize the world.

– Tom Bauer, Surfing The Nations Leader

Arugam Bay – Sri Lanka

- Brother Kristoffer, would you kindly pray...

Den lokala pastorn delar ut vad jag ska be för. Mannen som är från Sri Lanka talar en amerikansk engelska med lankesisk brytning. Han har tidigare varit anställd som ingenjör i USA under flera år, för att sedan återvända hit till sitt hemland. Han förklarar att han har återvänt för att dela med sig av miraklernas religion. Vi befinner oss i den lilla kust- och fiskebyn Arugam Bay på Sydöstra Sri Lanka. En by där turismen ökat de senaste åren och små enkla hotell med tillhörande restauranger har blommat upp lite här och var. Men det är ändå ingen semesterort i stor skala. Mycket möjligt att det kommer bli det i framtiden. Men det finns inga säkra garantier. Tsunamikatastrofen var ett hårt slag här år 2004 och inbördeskrig har under flera år hållit turisterna borta. Något som dock stärker den här platsens roll som turistort är havsvågorna. Arugam Bay är idag framförallt en välkänd destination för vågsurfare från många olika delar av världen.

Pastorn uttalar mitt namn för att ge mig något att be för. Det går till på det viset under bönestunderna:

...would you kindly pray for all the people in this village that immaterial of their religious differences, past all the differences that all of them would believe on Jesus Christ and bend their knees and confess the Lord as their saviour so that they will come to our church.

Först efter en lång tystnad och en räkka tankar i mitt huvud börjar jag be. Jag är osäker inför min roll. Vad spelar jag? Vem är jag? Vad betyder våra handlingar här? I något darrande tonläge uttalar jag:

I want to pray for the citizens here in Arugam Bay that they will find the right and precious way...

En stunds nervös väntan medan pastorn översätter och uttalar på Tamil. Det blir tyst.

Jag fortsätter:

...that will develop their community and their lives, ... so that this will be a loving and growing community. Amen.

Pastorn översätter även dessa rader, och hans medhjälpare uttalar ljudligt och ordentligt kraftfullt: Amen! Amen!! Hallelujah!

Medhjälparen, en man i 25 – 30 års ålder, som vid vissa andra tillfällen håller i gudstjänster och då axlar rollen som pastor, fungerar som ett bra och stärkande stöd. Han sjunger ibland ackompanjerande till de ord som uttalas med en gosspeknande karaktär, uttalar lovord som amen ofta när han anser att det passar in. Han har en stark inlevelse och för sig nästan som om han vore i trans. Bönestunden är utformad som en full gudstjänst och går på i ett växlande men extatiskt tempo. Språket växlar ständigt mellan Tamil och Engelska.

I sällsynt tysta partier av mässan går det att lyssna till omgivningen av syrsor och fåglar jag inte kan namnet på. Det susar en lätt vind i palmerna. Det är juni och klockan är 18:15, det är het värme och skymning, vilket gör att vi snart

inte längre kan se den magnifika havsutsikten från den höjd vi befinner oss på. Vi har placerat oss utanför en Lanke-sisk familjs hus och nu är dess familjemedlemmar, intresserade grannar och andra personer från byn samlade för mäs-san och bönestunden. Huset är mycket enkelt men fenomenalt fint beläget. Om byn utvecklas och exploateras ytterlig-are som turistort kommer den här platsen bli ett högprioriterat område för kommersiella aktörer och rika investerare. Byborna och deras hus kommer då ses som något man enkelt kan flytta på genom rivning.

Vissa av de samlade orsborna är aktiva i ceremonin, medan andra mest ser ut att vilja hänga kvar för att betrakta vår sammankomst. Det är svårt att avgöra vad de verkligen tänker och tycker om vår kristna grupp som rest hit från avlägsna delar av jorden. Vi jobbar och är volontärer för den missionerande organisationen *Surfing The Nations*. Något som gör *Surfing The Nations* speciell och annorlunda som organisationen är hur de använder sig av vågsurfing som ett verktyg för att sprida Jesu Kristi Budskap.

Surfing The Nations is all about mobilizing Christian surfers to go into all the world and preach the gospel. We're believe in that we can go to places that no other missionaries has gone before because there some of the most remotest places that surfers will go.

- Tom Bauer , Surfing The Nations grundare.

Bakgrund

Under flera år har jag fokuserat på vågsurfingkultur som ett ämne viktigt att utforska och problematisera med hän-seende till dess bildskapande verksamhet, representationsproblematik och politiska struktur. Jag menar att det fram-för allt är genom hur surfing har en förmåga att naturalisera sin egen kultur som gör den till något mycket effektivt politiskt. Det handlar om hur kulturen ur sin position lyckas konstruera och övertyga om en roll som något självklart. Ju mindre politisk man känner sig, desto mer politisk är man, brukar jag uttala. Med det uttrycket vill jag hänvisa till hur det i dagliga livet är normer som påverkar oss mest. Tvilling i en sådan diskussion är ideal. Vågsurfingkulturen rör sig och avancerar utifrån inflytelserika och mycket starka globala riktningar av marknadsliberalism, som en manlig normkultur, ur en upphöjd idealiserad position.

Utifrån en mer generell benämning så är turisten inte alls lika idealiserad i vår samtid längre. Du ska istället vara en individ av tillhörighet eller dedikation för ett mer specifikt sammanhang. Det anses bättre att resa med en mission och ett syfte. Vågsurfing och yoga räknas till exempel in här som något själsligt utvecklande. Att det är verksamheter som främst gagnar dig själv individuellt är del av en individualistisk samhällsstruktur. Något som döljs genom att det vävs in i formuleringar om högre syften.

Hur surfing lyckats uppvisa sig på sätt som gör att vi förhåller oss till det som en apolitisk rörelse är del av osynlig-görande av maktstrukturer. Härigenom ser jag det som ett intressant ämne att problematisera. Och inte minst så blir surfaren som en missionär och hjälparbetare högintrassant att utforska kritiskt. Dessutom belyses en konstnärsroll genom projektet. Vad är konstnärens position i sammanhanget? Vilka är likheterna eller skillnaderna mellan de olika aktörerna?

Jag befinner mig på Sri Lanka i egenskap av konstnär. Anledningen till mitt arbete som missionär för *Surfing The Na-tions* är att jag ser det som ett performanceverk kopplat till mitt konstnärskap. Det är ingen på plats som vet något om mina avsikter. Min roll skulle möjligen kunna beskrivas på andra sätt än konstnär. Jag är där som surfare. Jag är där som missionär. Jag är där som antropolog. Jag är där som turist. Jag är där som journalist. Samtidigt stämmer ingen av dessa roller helt.

Jag utför en surfande missionärs uppgifter. Jag ingår i samma problematiska situation som andra turister på området. Jag går upp i en subkultur och mitt agerande går att ses likt en antropologs fältarbete. Eller en grävande journalists. Men jag är inte alls i första hand ute efter något avslöjande journalistiskt scoop. Ur ett större perspektiv representerar jag på Sri Lanka något som existerar och verkar i stort sett samma utsträckning även utan mig. Utifrån ett sådant pers-pektiv är det inget för stunden tillfälligt, ingen resa utan något ständigt pågående.

Skype – De andra

- *So, I'm excited. I'm excited as you're coming. And to... go down and work with you and, surf and have fun and see what God will do, you know. Just in us and through us and all that, so, it's gonna be a good time.*

- *Sounds amazing.* Svarar jag på Niklas tilltal.

Niklas fortsätter: - *It is. It has been so far. I mean I've been there, I don't know, six years or seven years, six or seven years I can't remember, six years I think It is, and it keeps getting better and better.*

- *Yeah, I was on my way asking that, how has it been changing in Sri Lanka after the tsunami. Like..* Frågar jag.

- *Ahh, well that's a good question.... .... I think... that they have definitely got a little bit greedier. Maybe. Because they got so much stuff.*

- *ok?...* Uttrycker jag vagt, något skeptiskt och tvekande.

Niklas tar över direkt igen: - *So. You know a lot of things were given for free. Soo, ... they are still kind of in that mood.*

Det här är ett utdrag ur en konversation som ägde rum via skype strax innan det att vi skulle bege oss till Sri Lanka. Under samtalet sitter jag i en källare i en villa i Mälarhöjden i Stockholm, där jag för tillfället bor kollektivt med vänner. Niklas Eriksson som kommer vara vår ledare på Sri Lanka befinner sig vid en dator i *Surfing The Nations* huvudkontor på Oahu, Hawaii.

Amerikanska Tom Bauer och Cindy Bauer grundade organisationen 1997. Niklas Eriksson, samt hans yngre bror Stefan Eriksson, har varit viktiga individer under *Surfing The Nations* tidiga år och uppstart. De två svenska bröderna, som skulle kunna beskrivas med begreppet exilsvenskar, är den länk som gjort att Sverige sedan varit överrepresenterat med många volontärer och arbetare inom verksamheten.

Med någon form av medvetenhet så borde Niklas ha försökt att rätta till det här uttalandet direkt i skype-diskussionen. Istället fortsätter han bara att prata vidare som att det är ett faktum att förhålla sig till. Lankeserna har blivit mer giriga för att de har fått så mycket gratis.

Ansökningsprocess, Ideologisk Övertygelse

För att kunna ta mig in i det här sammanhanget så behöver jag genomgå en ansökningsprocess. I ansökningsförfarandet krävs det av mig att jag definierar och formulerar, det vill säga konstruerar, en form av religiös hållning och religionsuppfattning. Dessutom behöver jag underskrifter och referenser till intyg om hur jag är som person och som bevis för en kristen tro. Det ska vara från en arbetsgivare, eller annan professionell relation, samt en familjemedlem och en präst. Tyngst och mest omvälvande känns det för mig att möta en präst.

Jag beger mig till kyrkan i Onsala söder om Göteborg med en mission. Jag förklarar för prästen om *Surfing The Nations* och hur jag ville arbeta för den här organisationen. Prästen är en man som hållit i dop och vigslar där jag varit med under min uppväxt, och trots min mediokra eller undermåliga koppling till kristen religion och kyrkan är det här en präst jag respekterar och tycker bra om på den plats där jag växt upp. Där sitter jag nu och känner mig respektlös. Jag känner mig respektlös genom hur jag undanhåller mitt verkliga syfte och min roll.

Vi har ett ganska långt samtal och pratar om det ena till det andra. Eftersom prästen och jag har en del gemensamma bekanta från tidigare i Onsala så blir det en del sådant prat om gamla tider och vad folk gör nu för tiden. Vi pratar även lite kort om fotografi som ett intresse vi delar. Prästen tycker att det är ok för honom att intyga min seriösa kristna hållning. Hur han förhåller sig till vad jag berättar om *Surfing The Nations* kan jag dock inte helt urskilja. Möjligt att

han placerar sig något fundersam och kritisk till *STN* när jag berättar om deras verksamhet. Men för att möta mig drar han liknelser till den större internationella organisationen *Youth With A Mission* som han har erfarenheter av. Och som hans son rest och jobbat för.

Surfing The Nations grundare Tom Bauer och Cindy Bauer har tidigare arbetat som ledare för *Youth With A Missions* lokala del på Hawaii. Det finns en text upplagd på sidan www.culthelp.info (*Cult awareness and information library*) där Tom & Cindy Bauer anklagas för att ha missbrukat och utnyttjat sitt andliga ledarskap inom *YWAM*. Samt att de använt organisationens pengar för egna syften på ett otillåtet vis.

När jag varit hos prästen och lämnar kyrkans område känner jag mig bestialisk. Ordet bestialisk skriver jag här med en koppling till ett begrepp för konstnärer som arbetar med ett sammanhang i verkliga livet, för att sedan symboliskt kunnibaliserar på det för att prata om något annat. En representation och betydelsemässig konsumtion av omgivningen, människorna och miljön. Ett slags våld som ligger nära till hands inom fotografiska och registrerande tekniker. Under vårt ganska personliga samtal så hade jag placerat en påslagen ljudinspelare i en tygpåse. Ljög jag för den här prästen frågar jag mig själv nu. Den präst som kanske rent av har döpt mig där på plats i Onsala kyrka.

Inom kristendom värderas ärlighet högt. Du ska vara sann mot dig själv och du ska vara sann inför Gud. Inom vågsurfingkultur är det viktigt att vara äkta. Du ska vara och göra saker på riktigt. Annars är du bara en posör.

Religion i den digitala reproduktionens era

Under mitt första år som mastersstudent i konst på konsthögskolan Konstfack i Stockholm under åren 2007-2008 pågick mycket diskussioner om att göra socialt engagerad och även en socialt givande politisk konst. Det handlade bland annat om att adressera, eller även om att skapa sin publik och finna vägar till att nå ut med sina verk. Det jag vill göra genom det här projektet är att bege mig iväg på en av *Surfing the Nations* så kallade Outreaches. Missförstå mig rätt i vad jag skriver nästkommande, men *STN*:s vägar att missionera skiljer sig emellanåt inte så mycket ifrån hur vissa samtidskonstnärer praktiserar sin verksamhet. Uttrycket *outreach*, att nå ut, nämndes också otaliga gånger av professorer och lärare på Konstfack. Att skapa konst värd att sprida, information att dela. Det diskuterades genom termer om effekt (*impact*) och performativ verkan.

När jag nu tänker tillbaka så kommer jag ihåg hur en hel del tankegångar handlade om nätverk, och då främst om internet som infrastruktur. Vi var ett tiotal studenter på det internationella mastersprogrammet med Marysia Lewandowska och Måns Wrangé som huvudsakliga ledande professorer. Att internet är en stark faktor som har förändrat världen är idag tydligt och påtagligt. Likaså är det genom ett pågående också del av hur vi påverkar, styr och förändrar samhället. Idag är internet så integrerat att vi inte längre särskiljer dess kultur från samhället i stort. Inom konsten myntades termen Post Internet år 2008 av Marisa Olson. Med den termen vill hon benämna konsten och konstnärers position i en tid när internet är en självklar del av vår infrastruktur. Verk, liksom våra perspektiv som konstnärer, är ofta, kanske rent av alltid, påverkade av det globala nätverket oavsett om konsten är till för att betraktas online eller ej.

Walter Benjamin skrev 1936 den klassiska och ofta refererade texten *The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction*. Boris Groys har senare skrivit texten *Religion in the age of digital reproduction* (2009).

Filosofen och konstnären Groys skriver bland annat om att religion och konspirationsteorier är två saker som verkligen gynnats av internet och nätverkssamhället. Han menar att spridningen av dessa ökat markant med vår digitaliserade era. Religionen står som inför en renässans i och med de digitala sociala medierna. Nya former av religion och religiositet utvecklas.

Internet i sin struktur gynnar idag privat, ovillkorlig och suverän frihet framför vetenskaplig, villkorad, institutionell frihet eller åsiktsspridning. Det är den ovillkorliga informationen som lättast och utan motstånd finner spridning genom internet. Liksom vad jag också vill påpeka även gör sig gällande inom den marknadsliberala ekonomin. Det är information som gör sig mer anpassad till olika situationer då den inte är reglerad och därför blir mer snabbformulerad. Därigenom blir den, trots sina stora brister, konkurrenskraftig och det här helt i enlighet efter ett Darwinistiskt perspektiv av den starkes överlevnad enligt Groys. Den finner fördelaktiga positioner, mångfald av positioner, just genom hur den inte förankras och därigenom kan röra sig obegränsat. Det rör sig om information som inte bekräftas genom källor eller tydlig teoretisk förankring. Information som sedan utövar inverkan på vår verklighetsuppfattning.

Trots att internet är av en global och tillsynes offentlig struktur så främjar nätverket på ett ibland förödande vis hur vi kan gå in i våra egna bubblor. Vi kan sprida och ta del av den information vi förlikar oss själva med. Genom internet kan vi söka oss till de forum och sammanhang där vi kan få vår egen världsbild bekräftad. Medieforskare är idag överens om att antalet som aktivt söker sig till nyheter och samhällsinformation ökar en aning, men på samma gång ökar även gruppen av individer som aktivt undviker samhällsinformation ännu mer. Att göra val för att undvika information har aldrig varit så enkelt som idag. Nätverkssamhället har skapat en samhällsmiljö där vi ostört kan röra oss med våra egna världsbilder utan att behöva möta olika världsåskådningar eller utsättas för någon verklig konfrontation.

Det var genom internet jag sökte mig fram till information som fick mig att påbörja mitt arbete med det här projektet. Min ingång som konstnär bär på en inriktning mot bild och fotografi. Internet stärker bildens och videomediets roll för den här organisationens verksamhet. Genom mitt agerande vill jag påverka ett medialt flöde. På sätt och vis skulle jag kunna arbeta med det här projektet enbart utifrån arkivmaterial och sådant som redan går att finna i det så kallade digitala molnet. Men för komplexitet, symboliken och fler dimensioner så väljer jag att själv gå upp i organisationens praktik. Sedan är det för att röra mig själv och min kropp ut från en säkrad position. Jag osäkrar läsningen kring vem jag är i det här projektet. Och jag utmanar på så vis mig själv och min konstnärsroll.

På plats på Sri Lanka är datorer lika närvarande som bibeln hos oss i vår grupp. Med sin decentraliserade men sökbara struktur utgör datorer och internet en viktig källa för att presentera sådant som kan attrahera individer och göra dem intresserade av *Surfing The Nations*. Vid sådana tillfällen används de bärbara datorerna främst för att visa bilder och videoklipp. Dessa datorer är också, både för mig och resten av gruppen, verktyg till att samla in videospelningar och bildmaterial från de kameror vi ständigt bär med oss.

Renovering

När vi är på Sri Lanka får vi höra från Niklas och Kristin att vi ska måla om och renovera byns frisersalong. Den är liten men centralt belägen i Arugam Bay. Det vi ska göra förklarar som ett omfattande hjälparbete.

Efter ett internt möte inne på vårt område går vi i samlad trupp till frisören för att berätta om våra planer. På plats i det lilla rummet som utgör salongen pratar Niklas förklarande till den Lankesiska frisören. Samtidigt är vi ett gäng som står bakom och lyssnar övervakande. Nästan uteslutande rör det sig om en monolog och i jargong. Orden anpassas till en slags slang av påhittad engelska för någon som inte är så bra på språket. Niklas söker ett godkännande medan han förklarar i svepande gester för barberaren. Det utspelar sig på ett sätt som påminner om hur en säljare försöker övertyga en potentiell kund.

Niklas förklarar:

*- Just think about it, you know, cause what we wanna do, we wanna paint inside and fix.
Paint outside, paint the door, paint everything.*

(...)

*- You know in America they sell shampoo and wax and
I know here different I know.
But we make shelves.
The stereo we put in the back so you can't see.
Everything very nice looking, clean. And we wanna paint everything new, new curtains.
Paint this, paint everything really, really nice.*

It's ok for you or?

(...)

*- We wanna help to fix, but, we need to know.
We need to, we look in the shelves see how much money.
How much money cost.
We will see, cause we have very little money.*

*Not much money, this year so not much money.
But we wanna start with the painting.*

Diskussionen kräver inblandning av fler då det inte är frisören själv som äger lokalen. Men vi har redan bestämt oss. Vi ska måla och göra om den här platsen. Inom gruppen förklarar planerna genom Niklas och Kristin som en mycket god gärning, och något som kommer påverka byns samhälle i rätt riktning. Den här handlingen ska sprida och stå för ett positivt budskap.

Frisersalongen är öppen för insyn då ett stort genomskinligt glasfönster är det enda som skyddar från gatan. Det hänger från början en gardin i fönstret. Men den har vi snart plockat ner. Det kommer att vara tydligt för alla som passerar att vi arbetar och gör ordning i lokalen. Det är del av planen. Dessutom är frisören någon många från byn besöker regelbundet. Planen är i framtiden när frisörens kunder är på plats och de ser att salongen målats om så ska historier om vår grupp berättas.

En av *Surfing the Nations* många taglines som används i deras videos är: *Be the change you want to see in the world.* Det brukar förklaras som en citering av Mahatma Gandhi. Det är ett felaktigt citat som blivit viralt på internet. Exakt varifrån det kommer och hur det började spridas vet jag inte. Vad Ghandi verkligen sa som gett upphov till det här är: *We but mirror the world. All the tendencies present in the outer world are to be found in the world of our body. If we could change ourselves, the tendencies in the world would also change.*

Det här som Ghandi egentligen uttryckte var något mer komplext, ödmjukt inför omgivningen och självkritiskt. Det handlade snarare om att först reflektera över sin egen roll och förändra sig själv, än att fokusera på att förändra världen utifrån sig själv. När vi för oss ur våra positioner på Sri Lanka är det omgivningen som ska förändras.

Vi är oproportionerligt många som är på plats i den lilla frisersalongen för att arbeta. Vi tar över det lilla rummet. När vi sätter igång vårt arbete gör vi det genom att tömma frisersalongen på saker. Det är ordentligt affischerat med en stor mängd av posters som frisören samlat. Vi drar ner affischerna från väggarna, en handling som gör att de blir hopskrnyklade och sönderrivna. Vad dessa bilder betyder eller har för värde för frisören är ingenting vi frågar så noga, eller värnar om. Förmodligen har han samlat dessa under lång tid. Affischer som snart ligger i en skrynklig hög på golvet.

I ett ganska sent skede av processen, då vi redan planerat färgsättning, frågar Kristin, samtidigt som frisören är i lokalen, om Niklas vet hur frisören vill ha det.

- *Ask him.* Svarar Niklas kort.

Vid det här laget har jag skaffat mig en slags läsning av hur Niklas tänker. Som en fördom tänker jag att han inte förväntar sig att frisören kommer att svara något tydligt. Utan att vi kommer behöva lägga orden i hans mun. Ett argument för att vi ska styra och bestämma designen.

- *What colors do you want in here? Do you like green?* Säger Kristin till frisören.

Grönt är den färg vi redan bestämt oss för, men frisören skakar på huvudet och himlar något med ögonen. Det går att utläsa att det inte direkt är något val han föredrar.

- *Do you like orange?*

Det ger inget svar och Kristin fortsätter.

- *Black? Black everywhere?*

- *Black? No!*

Säger frisören.

När Kristin sedan frågar om frisörens favoritfärg så pekar han upp mot en av väggarna och säger blå. Den cerise kalla blå färg som lokalen är målade i är frisörens favoritfärg. En behaglig ton på en plats med ett varmt och ofta hett klimat.

Och precis som jag var inne på tidigare, ett argument som lyfts angående varför vi ska måla om i en annan färg är att frisören, enligt oss, inte själv har någon stark åsikt. Han vet inte själv vad han vill. Vi vet att förändringen kommer

leda till något bättre. Vår grupp står för god smak. Det är del i vad vi för fram som vårt positiva budskap.

Vi skrapar bort den blå färgen med spackelskrapor från väggarna vilket är en tidskrävande process och vi är inte vana vid att arbeta i sådan här hetta. Det finns ingen luftkonditionering i lokalen. Svett rinner längs med våra kroppar och flertalet av männen i vår grupp arbetar i bar överkropp. Något som möjligen kan ses som provocerande i den här delen av Sri Lanka där Islam är den vanligaste religionen. Men jag ser inga sådana tydliga konflikter. I den här byn är det ju vanligt med surfare i bikini eller shorts och bar överkropp.

Efter ett tag så blir jag tillsagd att sluta skrapa. Vi ska hoppa över det här steget och måla direkt ovanpå den gamla färgen. Det här är ett tillvägagångssätt som varje målare känner till som kvalitetsmässigt dåligt. Ett fusk inom måleri som gör att färgen inte fäster särskilt bra och mycket sannolikt kommer flagna bort inom en snar framtid. Fullt uppe i processen med skrapandet så ifrågasätter jag först men ger mig snart när Niklas förklarar att vi inte kommer ha tid nog att slutföra vårt arbete. Vi har även annat vi ska uträtta här i Arugam Bay under våra veckor. Om några dagar börjar en surftävling som är del av den internationella surftouren. Det är tänkt att vi ska närvara där och sprida ord om *Surfing The Nations*. Vi spacklar igen de värsta hålen i lokalen innan vi sätter igång att måla med en starkt lime-grön färg. Den är mycket lik den gröna färg som är på *greenscreens* i filmstudios.

Vi befinner oss snart i ett helt grönt rum, ett *green-room*. Inom vågsurfing är *green-room* ett begrepp för när man befinner sig i bra surf-position inne i en tubande våg. En annan referens är just *green-screens* och *green-rooms* inom film som används för specialeffekter. Till exempel för att filma personer som sedan klipps in i någon annan miljö. Ett annat visuellt sammanhang.

Vi har även byggt en enkel avskiljningsvägg i plywood i rummet. Vi har skruvat upp egentillverkade hyllplan på den här väggen. När hela rummet är grönt målar vi raka horisontella brun-orange och vita stripes. Vi målar dessa längs med höjden på de olika hyllplanen och över väggarna i lokalen. De brun-orange ränderna gör vi breda och de vita smalare. Om man ska jämföra med den fria organiska stil med mycket affischer på väggarna så liknar det nu möjligen en stram Ikea-inredning. Fast det är skrikigare och mer överdrivet än hur ett rum i IKEA-katalogen skulle se ut. Genom dess ränder som går genom alla ytor i rummet så känns det väldigt definierat och bestämt. Det känns som ett slutet rum. En stängd kropp.

De ränder rummet nu bär på går att koppla till sportkultur. Det skulle kunna vara mönster på idrottskläder, sportiga t-shirts eller pikétröjor. Stripes som minimalistiskt målade horisonter och solnedgångar. Eller linjer som avgränsning på en sport-, spelplan.

Med tanke på det här som del i ett konstprojekt så är det också märkbart hur mönstret påminner om ett modernistiskt eller sen-modernistiskt abstrakt måleri. Under 1930-talet upprörde den radikala modernistiska konsten nazisterna. Nazisterna förpassade konst de inte gillade, den modernistiska, som degenererad och förföljde utpekade konstnärer. Konstnärer tvingades att fly undan nazisterna.

Efter andra världskriget, inom sen-modernismen, gjordes det sedan väldigt mycket målningar med monokroma fält. Måleri skulle då, inom den dominerande diskursen som uttalades genom konstkritik och teori, helst bara vara yta och färg. Konstnärer som var abstrakta expressionister och formalister, var upptagna med att söka mediets essens. Samtidigt hade konstnärerna ofta storslagna motiv, ofta andliga, som förklaring till sina verk. Dessa för tiden radikala men estetiskt ganska enkla målningar av färgfält, blev väldigt populära på 40 och 50-talet. Det har bland annat utlästs som ett sökande efter rena projektytor för en ljus framtid efter ett förödande hemskt och traumatiserande världskrig. Idag går det att skriva in liknande abstrakta estetik som något mycket vanligt inom kommersiella sammanhang. Samt som mönster inom modern samtida arkitektur.

Hur dessa abstrakta färgytor idag läses som något apolitiskt tror jag är del av vad som gör dem mycket populära. En kontrast till det, eller spänning, är att monokromt måleri och den abstrakta expressionismen under 50 och 60-talet hade en roll inom det kalla kriget. CIA finansierade abstrakt expressionism och marknadsförde amerikansk konst för att placera USA som ett kulturellt fritt land. Det här gjordes utan konstnärernas vetskap och var en del av en slags propaganda-maskin. Att innehållet i målningarna i sig inte var av politiskt narrativ var betydande för CIA:s val av konstrikning att stödja.

Oavsett varifrån estetikens härstammar eller hur den varit laddad så är den nu placerad i rummet för att utgöra en förändring som berättar något om oss. Genom mig blir den kopplad till ett socialt förankrat konstprojekt. Det är vi som för fram berättelser och som har ordet. Vad som sedan är nästan plumpet tydligt med färgen på väggarna är att det är

samma färgsättning som för *Surfing The Nations* huvudkontor på Hawaii. Och detsamma gäller för en stor handmålad *Surfing The Nations* skylt vid organisationens inhägnade område här i Arugam Bay.

På de genomskinliga glasrutorna, som är väggen ut mot gatan står namnet på frisersalongen, samt annan information, skrivet med snirkliga färgglada bokstäver. Dels är det skrivet med bokstäver ur det latinska alfabetet och dels som Tamilsk skrift. Tamil är det äldsta språk som existerar i vår värld idag och ännu pratas i vid utsträckning. Det språket har ett ursprung ungefär 3000 år före kristus. Dessa bokstäver skrapar vi noggrant bort varje del av.

Byns konstnär och designer, som målat dit just dessa bokstäver vill gärna göra jobbet med ny formgivning och en ny skylt. Fast Niklas och Kristin har bestämt sig för att en tjej från Frankrike ska gör det jobbet. Jag träffar henne inte men den tänkta tjejen arbetar tydligen som illustratör och grafisk formgivare i sitt hemland. Jag förmodar att *Surfing The Nations* inte kommer att ge henne något betalt. De kommer förklara hennes insats som hjälparbete.

Byns konstnär och designer ger sig inte och han försöker tjata till sig uppdraget. Då ber Niklas honom uppmanande att ta med sig en portfolio med bilder av vad han gjort. Han säger det uppfordrande, överlägset och situationen liknar hur någon blasé person inom konstbranschen skulle kunna låta inför en okänd konstnär som vill visa sina verk.

Mannen som vill ha jobbet försöker visa exempel på sin kreativitet utan att visa någon traditionell portfolio. Han tar med sig en parabolantenn som han förklarar att han kan göra en annorlunda spännande skylt av att sätta på taknocken.

Under den tid vi är på plats i Arugam Bay så ersätts inte de bokstäver vi skrapat bort på något vis. Ytan förblir renskrapad. Kanske att det görs senare när vi inte längre är där. Men då är det ingen i byn som kommer ha möjlighet att göra det finansierat via *Surfing The Nations*. Fast jag tvivlar på att det ens var tänkt att göras så när vi var på plats.

När jag landar på Sri Lanka och för första gången möter gruppen ur *Surfing The Nations* på flygplatsen i Colombo bär jag ett silverkrucifix i en tunn silverkedja runt min hals. Ett krucifix jag fått i present av mina klasskamrater på Konstfack när jag fyllde 30 år. Att de gav mig krucifixet var kopplat till att jag skulle jobba med det här projektet. De ville att jag skulle komma håg dem och att jag genom silver-crucifixet snarare skulle tänka på konsten än på Gud. De bar dock på en viss oro för att jag skulle komma att försvinna iväg upp i *Surfing The Nations* sammanhang när jag bestämt mig för att ta uppehåll från studierna på Konstfack för att arbeta med projektet.

På Sri Lanka blev jag senare tillsagd av andra i gruppen att plocka av mig det. Det var för att ett krucifix skulle kunna försvåra vid möte med lokalbefolkningen i Arugam Bay.

Från början, innan vi förändrat rummet, gav det en organisk känsla genom affiseringen och bilderna på väggarna. När vi sedan är klara med frisersalongen några dagar senare ser det ut som en slags IKEA-inredning. Men något mer skruvad och tillspetsad. När jag senare visar en video i konstsammanhang jag gjort utifrån vår framfart i frisersalongen så är det vanligt från publiken med uttryck om att de får ont i magen av att se filmen. Det som utspelar sig går att förstå som ett slags övergrepp genom design.

ernismen. En bok som tycktes populär och som flera i gruppen läste. John Piper som skrivit boken citerar författaren C.S Lewis. som en del av en förklaring till varför postmodernismen är fel väg att gå:

You can't go on "seeing through" things forever. The whole point of seeing through something is to see something through it. It is good that the window should be transparent, because the street or garden beyond it is opaque. How if you saw through the garden too? It is no use trying to "see through" first principles. If you see through everything, then everything is transparent. But a wholly transparent world is an invisible world. To "see through" all things is the same as not to see.

Idéer om smak som sanna värden är mycket vanligt i sammanhanget. Vår grupp är övertygad om att det rent objektivt ser mycket bättre ut i frisersalongen efter att vi målat om. Något personer som sedan varit publik för min video sällan hållit med om. Jag har aldrig hört någon säga: Vad fint och bra det blev i frisersalongen. Istället uttryck för en olustig känsla. För att förstå den olustiga känslan och se krävs en dekonstruktion av sammanhanget.

Citatet av C.S. Lewis läser jag i det här sammanhanget som en förenkling. En logik som inte alls är överförbar till kritik av postmodernismens sätt att dekonstruera sanningar och värden. Att dekonstruera något betyder inte att det upphör att existera eller ha betydelse. Istället kan teoretiska dekonstruktioner vara hjälp till att göra det förståeligt vad en som betraktare ser och tar del av.

Berättarens osynliga ansikte

Det allra första sättet jag kom i kontakt med fenomenet av surfande missionärer var genom surfvideor som visades på en bar och restaurang i Kuta på Bali, Indonesien. Jag såg något jag tyckte liknade en modern tids korståg. Sedan sökte jag mig vidare om fenomenet på internet. När jag på *Surfing The Nations* hemsida fick fram en fotograferad bild där det syntes en liten blå och gul flagga började jag ana en svensk koppling. Jag fortsatte min research och kom fram till sådant som visade att Sverige, vid sidan av USA, var den främsta nationen inom organisationen. En annan stor liknande amerikansk organisation är *Walk on water*. Men just på grund av den starka svenska kopplingen inom STN så valde jag att närma mig dem.

En återkommande kritik och en grundbult inom postkolonial teori, dess upprinnelse och dess strömningar är just att angripa berättaren, resenären eller antropologen som en som egentligen uttrycker mer om sig själv, positionerar sig, än vad denne beskriver, har förmåga att beskriva, det den ser och försöker förklara. I den skönlitterära boken *Kung Leopolds vålnad* berättas det historier om hur Belgien, under ledning av Leopold II beslagtogs stora områden runt Kongo-floden i slutet av 1800-talet. Författaren Adam Hochschild beskriver ett av de största folkmorden i modern tid. I boken går det också att läsa dessa rader om koloniserarna: *I övrigt betraktade de kontinenten som ansiktslös, öde och tom, en plats på kartan som det återstod att utforska och som allt oftare beskrevs med uttryck som säger mer om den seende än om det sedda: Den mörka kontinenten.*

Men det finns också en annan ansiktslöshet, eller kanske bättre förklarad som osynlighet. Det jag funderar kring här är normens och det idealiserades ideologiska osynlighet. Jag skulle vilja hävda att surfaren genom sin idealiserade normposition inom en marknadsliberal strömning idag bär en slags mantel för osynlighet. En mantel som skiljer dem en aning från turister i mer generell mening. Detta går givetvis att översätta till vissa andra former av turism. Ett talande exempel är resor som görs som en slags yoga-retreat. Det mycket harmlösa blir till ett tolkningsföreträde och en maktposition. Den är både resursmässigt relaterad och språklig. Det är inte yogans ursprung som talar här utan just den privilegierade grupp som reser i dess namn. Jag är inte emot att kulturer förändras och sprids. Det är så som kultur lever. Men det är maktpositioner som behöver tas i beaktning och belysas. Dessa maktpositioner kan många gånger snarare motverka levande kultur.

Min position i det här projektet särskiljer sig inte så mycket från den roll som antropologen historiskt sett fått en hel del riktad kritik emot. Jag bakbinder mig själv representationsmässigt. Det gör jag medvetet. Genom mig själv betraktar jag surfaren, surfarens blick och ett sammanhang. Det här gör jag både utifrån, men samtidigt, särskilt genom vad jag i sammanhanget representerar, inifrån. Även den hållningen är något problematisk och går att jämföras med antropologen som överidentifierar sig med sitt forskningsobjekt. Jag är inte alls aktivt kristen. Men utifrån ett globalt perspektiv placeras jag ur vissa avgörande avseenden inom den representationen.

På flera sätt för jag mig i mitt arbete med just den blick som ämnas kritiseras och diskuteras. Delvis genom hur jag dokumenterar min omgivning med kamera, fotografi och video. Den blicken och det perspektivet är genom erfarenhet och min bakomliggande historia nedärvd och konstruerad. Jag placerar mig i situationer som på klandervärt sätt frambringar problematiska kulturella strukturer.

Vi lever alla våra liv i sammanhang uppbyggda av olika ideologier. Om vi frånsäger oss det visar det inte någonting annat än att vi är oförmögna till att se. De ideologier som påverkar oss starkast är sådana vi tar så för givet att vi inte själva kan utläsa dem. Dessa ideologier har vi inga verktyg eller någon möjlighet att värja oss själva emot.

När jag går upp i och jobbar för *Surfing the Nations* söker jag efter potential till gensvar och ifrågasättanden, både utav deras och min egen roll. Det är ett sätt för mig att visa upp och prata om något jag tycker är viktigt. Samtidigt är det för mig ett sätt att försöka se. Jag gör det här som konst och kallar det performance.

Vem är surfaren?

Ur ett globalt marknadsperspektiv är vågsurfingkulturen inte en smal subkultur utan snarare något normgivande och brett gångbart. Surfing som sportkultur är effektivt kopplad till den liberala marknaden och dess kommersiella strukturer. Klas Grinell skriver i sin avhandling *Att sälja världen* om uppkomsten av den objektive betraktaren. Det tysta vittnet som ser utan att synas och utan att påverka det beskådade. Det oengagerade, känslolösa sanningssägandet från en objektiv plats. En slags kultur utan kultur som per definition, i en historisk genomgång, också varit maskulin. Utifrån det som Grinell skriver ovan vill jag mena att man kan se surfkulturen som en slags kultur utan kultur. Det skriver jag som en liknelse. Fast objektet för diskursen är inte alls allomfattande. Utifrån parametrar rör det sig om en mycket specifik kultur, samtidigt som den består av olika riktningar. Men för individer inom den här sporten naturaliseras rådande strukturer, vilka sedan görs svåra att angripa, både inifrån och utifrån, nästan oantastliga genom upphöjande och romantisering. Bidragande del är även hur fokus riktas åt helt andra håll än åt hierarkiska strukturer och representation. Dessutom beskrivs surfing med ord om enkelhet, renhet, frihet och som ett apolitiskt fenomen. Det här är ju även något dess utövare i välvilja ofta eftersträvar. För mig utgör det en del av hur jag intresserar mig för vågsurfingen som ett politiskt ämne.

Vågsurfingkulturen placeras ofta även i en exotifierad position. Men genom reklam och marknadsföring glider den snarare in i en modern och därmed mer styrande roll. Bland annat genom dess privilegier och fria rörlighet. För vi kan förhålla oss till surfaren som en frivilligt resande individ. Det rör sig där av om en exotifiering som inte är nedtryckande för surfscenen i det här läget, även om den på samma vis som inom andra starkt exotifierade områden utsätts för problematiska generaliseringar som låser fast identiteter och roller på förminskande vis. Det som exotifieringen och generaliseringen möjligen gör i det här fallet är att den ger maktutövaren en mer specifik identitet. Och det är ju även något som sker i förhållande och relation till den andre.

Men vem är då surfaren? För det är ju inte alls så att den som är surfare har en specifik identitet och utgör en homogen grupp. Den som är surfare kan ju också vara läkare, politiker, frisör, konstnär eller fabriksarbetare etcetera. Ja, den som surfar kan ju vara av precis vilken yrkesroll som helst, eller utbildad inom helt disparata områden. Dessutom bör ju surfingen inte vara kopplad till en särskild etnisk tillhörighet eller en viss könsroll. Men hur är det egentligen med mångfalden inom den här globaliserade sportkulturen?

Vid en fördjupning och kartläggning så blir det uppenbart att makten inom det här området medialt och globalt främst utgörs av vita män. Dessutom är ytan det surfas på ett slags klassmässigt och privilegiernas ytskikt. Oavsett vem surfaren är så är den samlade bilden och idén av individen på vågen någon som befinner sig i en idealisk position. Visst surfar människor från alla möjliga nationer runt omkring i världen, både män och kvinnor och sporten sprider sig. Men det är tydligt och uppenbart att det främst är män. Dessutom är det framförallt män från forna kolonialmakter som är aktiva. Och många berömda surfspots är belägna där koloniserare drog fram under kolonialismens tidevarv. Idag är det aktörer från forna kolonialmakter med några få andra samtida hegemoniska tillägg som styr och sätter upp agendan inom den här sportens globalisering.

Efter en närmare genomgång av dess mediala framtoning så ter det sig ganska uppenbart. Perspektiven för dess avbildande och gestaltande är allt för dualistiskt, polariserat, upprepande och dessutom väldigt konformt. Det är pers-

pektiv och yta som repeteras gång på gång. Surfare visas upp som heroiska gestalter och hjältar som bemästrar naturen och för sig likt erövrare i avlägsna paradismiljöer. Inom dess marknadsföring gestaltas dessutom en mycket heteronormativ och ofta väldigt sexistisk kultur.

*

Turism som begrepp myntades först med industrialismen och började användas runt år 1918 i Sverige. Den ursprungliga innebörden av begreppet turism ligger just i att sälja omvärlden till moderna människor i industrialiserade delar av världen. Och att vara turist har sedan långt tillbaka i historien stått som ett av kännetecknen för att vara modern. Att *Surfing The Nations* verksamhet idag går att förklara som en slags riktad mobilisering av vågsurfingsturism är en speciell samtida strategi. De utnyttjar turismens strukturer för exploatering.

I sin avhandling att sälja världen använder Klas Grinell sig genomgående av just begreppet modernitet, vilket också är ett mycket vanligt uttryck i sammanhanget och ämnesområdet. Genom filologen Walter Mignolo lutar han begreppet modernitet emot kolonialitet. Dessa är sammanlänkade och det existerar inte någon modernitet utan kolonialitet. Enkelt förklarar det sig om relationer där maktposition nås genom att placera sig som den moderna och modernitetens subjekt.

Aktörerna, scenen och skådespelet

Vi bär boardshorts, sandaler och t-shirts, prydda med antingen organisationen *Surfing the Nations* motiv eller amerikanska och australiensiska surfföretags illustrationer och logotyper. Kläder som är dyra på grund av varumärkenas hype.

Vanligt förekommande är också det brädsporelaterade kristna klädmärket *Jedidiah*. Pastorn bär mer formell klädsel med khaki-shorts, medan hans något yngre medhjälpare har en grön t-shirt med en bild av en surfare på en våg. Det gestikuleras och artikuleras när vi uttalar bibelcitater och sjunger psalmer.

Som ett återkommande grepp i vår missionerande praktik besöker vi olika Lankesiska familjer i deras hem. Hemmen vi besöker är enkla, spartanska och föranleder om fattiga levnadsvillkor. Dessa familjer vet om innan att vi ska komma och i förväntan förbereder de då med ordentliga lyxmåltider. Vi blir serverade och får äta gott. Det händer även att männen i familjen äter med oss, men för det mesta så är familjen bara närvarande och väntar vid sidan av den ofta på golvet framdukade maten. Vi brukar bära med oss petflaskor med Sprite och Coca Cola. Inför middagen välsignar vi maten och ber olika böner för byn och dem som bjudit in oss så frikostigt. Det är påtagligt att det är vi som är huvudpersoner och att det är våra roller som dominerar.

Det är vi som berättar historier. Men ibland lyssnar vi även till de lokala historier. Dessa handlar då ofta om hur svårt det är med ekonomin. Det är inte heller ovanligt att Lankeserna, när de pratar på plats inför oss, låter väldigt inställsamma. De gör vad de kan för att nå våra armar. Och det är fullt förståeligt. Situationen är mycket ojämlig och i sådana här fall är det uppenbart att de ser till oss som en ekonomisk möjlighet. Men i ett sådant avseende är vi inte till någon vidare praktisk eller resursmässig hjälp. Gång på gång förklaras det från våra ledare att vi inte har särskilt mycket pengar under den här outreach-resan.

En annan taktik för *STN*:s mission och marknadsföring är att verka inom etablerade surfsammanhang. Vi visar upp oss på stranden och berättar om vår verksamhet för turister och surfare, men möter även ledningen för *ASP (Association of Surfing Professionals)*. En stor internationell surftävling (*6 Star ASP World Tour Event*) arrangeras i Arugam Bay under vår vistelse. Det byggs upp en tillfällig by, en så kallad sponsorby på stranden. Den enda och väl etablerade lilla lokala restaurangen som ligger precis vid surfbrytet drivs nu i tillfällig regi av ett globalt juiceföretag med en ditflugen stab av personal som är en annan än den ordinarie lokala.

Inga surfare från Sri Lanka är med i den officiella tävlingen. Dock så anordnas det specialheats för lokala förmågor dagarna innan själva världstouren. Genom dessa *heat* är det möjligt att surfa till sig *Wild Cards* och på så vis delta. Det är en bedömningssport och domare för dessa kval är vår ledare Niklas Ericsson tillsammans med två till individer från *Surfing The Nations* och två andra. Att *STN* medverkar på det viset är en medveten taktik för att nå inflytande. Hur väl det fungerar diskuteras senare som del av en utvärdering under ett internt *STN*-möte.

Inför tävlingsdagarna har en stor upphöjd scen med skylande tak mot solen byggts upp på stranden. Där sitter domare och fotografer placerade som på en tron. Konstruktionen ger ett upphöjt hierarkiskt intryck. Det påminner om estetik i gestaltningar av tornerspel från riddartiden. Det är en scen som byggts upp av billig Lankesisk arbetskraft och det står Sri Lanka Surfing Federation skrivet framtill på en banderoll. Scenen är dock endast besutten av vita män samt någon enstaka ljushyad kvinna.

Uppe i det här på platsen tänker jag på paralleller till konstvärdens biennaler. Konstnärer turnerar runt i världen och dess etablissemang landar likt ett stort ufo på olika platser. En slags eventkultur där det byggs tillfälliga rum för privilegierade människors intressen.

*

Under bönestunden uppe på höjden så funderar jag över något som förklarades samma förmiddag inom *Surfing The Nations* eget område. Att de inte vet med säkerhet om den här pastorn är pålitlig och de funderar över huruvida han är äkta troende eller bara imiterar och spelar för att komma åt donationer på olika vis. En sådan oerhörd misstänksamhet och nervös situation då de riktar misstankar åt olika håll. Den här pastorn har en mycket stark dedikation i vad han gör. Driver en nybyggd liten kyrka finansierad genom *STN* och arrangerar olika former av bibelstudier, samt vad jag beskådat en söndagsskola. Gör han allt det här som en polerad fasad enbart för ekonomiska affärer? Är det endast ett spel som pågår så länge vi är där?

Det här ifrågasättandet och den kritiska inställningen till människor i vår omgivning gör även mig något mer osäker kring min roll. Men samtidigt som jag själv spelar min roll som troende, så upplever jag det som att de resterande i vårt team också är där likt aktörer i en teater. Vi spelar missionärer och hjälparbetare. Är det för att jag själv saknar en verklig tro jag uppfattar det så här? I vissa lägen är det här roande, men ofta bara en tragisk teater. Lokalbefolkningen i sin tur spelar även de roller. De är mycket kreativa i att finna fram vägar till att göra affärer med oss. De spelar spel för att fånga in oss i deras nät.

Det sitter en ung kille från byn, endast 12 år med rufsigt halvlångt mörkt hår, mitt ibland oss. Han är mycket aktiv under bönestunden. Kroppsrörelserna växlar mellan religiösa gester och höjda armar i drömska mönster. När han blir sedd och uppmärksammad så stortrivs han. Han följer inlevelsefullt med under ceremonin. Det han drömmer om är att bli en känd berömd surfare när han växer upp. Innan bönestunden visar han illustrerande och glidande med handen för mig hur han ska trycka till och spreja med havsvattnet när han surfar nästkommande dag.

Efter att pastorn lämnat över ordet börjar Pontus med långt blont hår ifrån Sverige att be ljudligt. Vi andra sluter våra ögon i andakt:

Yes Lord. I Will just pray that you will take over this place.

Not only hear about you.

Not only see you.

But to know you.

And to know you as Lord and Savior.

Closer than a best friend and closer than a brother.

And they will know you as a real personal way

and not like another idol.

And I pray for changed lives.

I pray for a new motive

and that only motive will be Christ.

May you come and take over this place...

*

Även om jag känner mig hemlig i det här sammanhanget så är det inte så svårt att fotografera och filma. Åtminstone inte i situationer då de andra också utläser bra fotograferingsögonblick. Vi bär alla på kameror nästan jämt och allt exotiskt omkring oss är potentiella motiv. Viss skillnad för mig är att jag främst försöker fokusera på oss i gruppen då jag framförallt vill ha med våra ageranden. Jag tycker mig ibland märka ifrågasättande blickar och att min närvaro tas emot med misstänksamhet. Fast det blir oklart för mig om det bara är en känsla jag skapar i mitt eget huvud. Trots att min ingång är annorlunda så vill jag verkligen passa in. Den känslan är inte främmande.

Under bönestunden har jag placerat en kamera bredvid mig och tryckt på inspelningsknappen. Den tar upp ljud medan den står och filmar i smyg. Tio minuter senare ber vi en bön där vi tillsammans uttalar oss bedjande inför Gud om att vi ska välsignas med fotografier och videomaterial som ska sprida det rätta budskapet.

Surfing The Nations

Vågsurfing är ursprungligen en Polynesisk sport och tradition med sin första historiska början på just Hawaii. Det sägs att Hawaiianerna själva främst beskrev och fokuserade på surfing som en konstform integrerad i deras kultur. Dessutom menar vissa som återberättar historien att de främsta och flesta surfarna var kvinnor. När missionärer från Skottland och Tyskland anlände till Hawaii år 1821 så förbjöd och nedvärderade de ett flertal polynesiska traditioner och kulturella praktiker. Däribland även vågsurfing. Antalet aktiva begränsades till ytterst få och surfing som konstform var på väg att helt dö ut.

Surfing har egentligen ingen särskild koppling till missionärer, men historiskt sett så har olika former av sport använts i flera situationer av maktkamp eller erövranden, även krig. Exempelvis så som cricket bedrevs som aktivitet under kolonialmaktstiden och blev till en stark sport på exempelvis Sri Lanka. Något som skedde i samband med Britternas erövrande och dominanta styre. Traditionellt ser det ut så att den som utövar och för sig ur en starkare maktposition främst för fram och hävdar sin kulturs sporter och aktiviteters utrymme. Amerikanska *Surfing the Nations*, med sin bas på Hawaii, använder sig idag av surfing som ett verktyg för att föra fram sina idéer och mission runt om i världen.

*

Surfing the Nations grundades 1997 av Tom Bauer från Kalifornien och Cindy Bauer från Utah, med sin första bas för verksamheten i Kalihi Valley strax utanför Honolulu på Oahu, Hawaii. *STN* var från starten mycket tydliga med att deras mål var att agera i länder av annan religion än deras egna kristna och genom sin närvaro och sitt stöd förmå individer att konvertera till kristendom.

Organisationen har idag flyttat sitt högkvarter till Wahiawa vilket även det ligger på Oahu. Ett område de själva förklarar som ”dåligt” och enligt vad det står på *STN*:s hemsida, är känt för mycket droger, alkohol, sex och våld. *STN* har gjort en flytt som de själva skryter med som en början på en medveten gentrifieringsprocess (undanträngningsprocess). De vill städa upp i området och föregå som ett kulturellt och moraliskt bättre exempel.

En flytt som uppenbarligen, genom vilka reaktioner de stött på, lett till intressekonflikter. Själva menar de att en hög koncentration av surfare på platsen kommer att leda till en förbättring. Men en familj som motsäger sig det här hävdar bland annat att de blivit vräkt på grund av *Surfing The Nations* flytt, vilket då även ska ha lett till att familjen förlorat sin inkomstkälla. I lokalen där *Surfing The Nations* flyttat in låg det tidigare en butik som sålde porr och visade porrfilm.

När *STN* möts av kritiska röster på Oahu är det ofta genom ord och uttryck om dem som en fundamentalistisk religiös och oönskad sekt. Till sitt försvar förklarar de sig inte alls vara någon religiös sekt och motsäger sig dessa anklagelser i intervjuer. De förklarar då till och med sig själva som en religiöst obunden organisation. I en artikel om deras verksamhet på Hawaii så besvarar de en liknande kritik med att förklara att alla är välkomna oavsett religion.

När jag själv sökte mig till gruppen för en *outreach* till Sri Lanka försäkrade de sig på olika sätt vid ett flertal tillfällen om att jag var klar över vilken verksamheten var och att jag delade deras kristna tro. Utöver deras utförliga ansökningsformulär, som var mycket tydligt angående religionsriktningens betydelse, så frågade de mig även via mail ifall jag visste vad det var de verkligen gjorde på Sri Lanka. *Spreading the word of Jesus Christ* blev mitt svar. I dessa mailkonversationer avslutade jag då även med hälsningsfraser och uttryck som *In his name* eller *In Christ* etcetera.

Vid sidan av vår identitetsskapande praktik som innebar upphöjande av våra egna roller så var det huvudsakliga fokuset för *Outreach Sri Lanka* spridande av den kristna religionen. Sättet det bedrevs och fördes fram varierade beroende på situation. I ett uppsluppet ögonblick i en av *STN*:s videor uttrycker Stefan sig så här:

- *It's just a really cool relationship. And that's what these trips are all about a lot of times. That's how... you know, that's the only thing we do. Just hang out with people, get to know them and they get to know us, and they see God in us.*

Den kristna religionsriktning förklarades av *STN* på Sri Lanka tydligt som den enda sanna vägen och tillskrevs ständigt en rad överlägsna positiva egenskaper. Ofta i direkt polarisering gentemot andra stora inflytelserika världsreligioner. Det lästes även böcker som handlade om hur andra religioner var missvisande. Och det lyftes tydlig kritik mot att romantisera andra religiösa livsåskådningar och uttryck.

I boken *Don't waste your life* av Adrian Piper, som var aktuell i sammanhanget, förklarades en hållning som jag kunde utläsa som delad av de andra i gruppen. Som frälst och upplyst genom kristendomen och Gud ska du dela med dig av din tro. Att inte dela med sig av sin tro med andra och inte jobba för att sprida evangeliet sågs som egoistiskt. På så vis existerade det i gruppen en klassisk kristen livsåskådning för hur missionärer resonerat under många års tid.

I ett informellt sammanhang med några ur gruppen så berättas en historia om en missionär som predikade på en för honom avlägsen plats i världen. Invånarna svarade genom att kasta sten på honom. Trots detta så fortsatte mannen med sin predikan medan stenarna flög. Han stod bara för ord och de kastade sten. Det här beskrevs som en förebild.

På Youtube har jag laddat upp en video med titeln *Surfing The Nations Agenda*, vilken bland annat innehåller uttalanden av Tom Bauer om verksamheten. Under videon följer en diskussion i kommentarsfältet och Youtube-användaren Roland Torres skriver så här:

This is a sad cult that needs to go back to where they came from. Hawaii needs you like we needed the Calvinist Missionaries in 1810. You're not wanted here. Go away

Surfing the Nations har under flera år använt sig av en slogan om att de riktar sig mot/ *targeting* vad de uttrycker som *the 10-40 window*. Det rör sig om länder 10°-40° norr om södra polcirkeln. Uttrycket *the 10-40 window* används av flera samtida missionerande grupper. År 2010 var *STN*'s huvudsakliga mål Indonesien, Bangladesh, Sri Lanka och även delar i världen som de svepande kallar Mellanöstern. Idag när jag skriver på den här texten så är Filipinerna tillagt som ett av huvudmålen. Något det blev efter Tyfonen 2013. Katastrofdrabbade områden är platser som erbjuder möjligheter till förändring. Att hjälpa till på dessa platser innebär stor potential till att nå inverkan och påverka platsens framtida riktning och i vissa fall rent av infrastrukturen.

Trots att vi stötte på en hel del motstånd och kritik från lokala när vi var på Sri Lanka, så vill jag ändå säga att på ett uträknat sätt så fungerar gruppens taktik för missionerande och religiös konvertering väl. Framst genom hur praktiken vävs in i populärkultur och utnyttjar avancerandet av den genom samtida marknadsliberalism. I ett omfattande sökande efter artiklar och skrifter om *Surfing the Nations* så har jag funnit ytterst få med ett kritiskt innehåll. Däremot nämns de i internationella surf-tidningar som just välgörare och något som beskrivs som: *good will*. Det här vill jag mena är något som säger mer om det mediala klimatet kring surfing och hur det brister i kritiskt granskande, än att det verkligen gör rättvisa som en beskrivning av den här gruppens ageranden.

Surfing the Nations är registrerat och erkänt av den amerikanska regeringen som en skattebefriad ideell organisation. Så som de uppvisar sin praktik medialt, samt hur vi förde oss på Sri Lanka, väcker en del frågor om hur det fungerar med pengar inom verksamheten. *STN* får in stora summor pengar och det främst genom olika former av donationer, fonder och sponsorer. Däribland internationella stora surfmärken. Till exempel *FCS* som under många år varit så dominerande över hela världen på surfen att deras fästen i brädan. Dessa skruvas åt med vad som brukar kallas en *FCS* nyckel och företaget upplevs som att de har monopol på surfen.

Ett relevant perspektiv för ifrågasättande och kritiskt granskande är huruvida dessa pengar går till fattiga, eller om merparten snarare läggs på att bygga upp *STN* organisationens varumärke, dess fria rörlighet och identitet? Merparten under vår resa till Sri Lanka gick till organisationen, till flygbiljetter och resans kostnader. De pengar som lades in i budget till renovering av frisersalongen, eller som hjälp till familjer i Arugam Bay, var löjligt små summor.

Youtube-användaren Jacob Eberhardt skriver som en hälsning till mig under tidigare nämnda videon ned titeln: *Surfing The Nations Agenda*.

I AGREE with Brendonsurfs, do your research! Research their financials; you will find a marketing machine, all donation, no employees, minimal taxes, yet millions in equity.

Det är den identitetsmässiga sidan och uppbyggandet av den som är bärande för mitt intresse att problematisera *Surfing The Nations*. Överklassen i vår värld idag är de som kan röra sig mer geografiskt fritt, men också mellan olika sociala och kulturella sammanhang. Jag vill hävda att förmågan till att tillgodogöra sig identitetsmässigt manövreringsutrymme är avgörande för vilken klass man tillhör i samhället och världen. Det handlar om makt som utövas genom uppbyggande av sin egen identitets position i förhållande till andra. Det här görs som en sorts konsumtion av omgivningen, individer och olika sammanhang. Pengar är inte den enda valutan i det här men ekonomiska resursfördelningar är en mycket stark tyngd i spelet om vem som befinner sig i en fördelaktig och mer privilegierad position.

Hur *Surfing the Nations* positionerar sig som frireligiösa inom kristendomen är svårt att utläsa till fullo. På Hawaii bedriver de riktade bibelstudier för utstakande av deras praktik och dess principer. Inom organisationen går det även att nå olika nivåer. Genom verksamheten kan man utläsa en hållning som är vanlig inom många amerikanska kristna samfund. De är ekonomiskt marknadsliberala men med flera socialt mycket värdekonserverativa idéer. Deras värdekonserverativa sidor döljs och blir svåra att uttyda. Själva tycks *STN* tro sig vara öppna, socialt liberala och utanför boxen. Den tilltron till att stå för något fritt och öppet är delvis en produkt av vågsurfingkulturens industri och hype. Det rör sig om en marknadsföring av frihet som döljer flera gränsdragningar.

I den nämnda videon *Surfing The Nations Agenda* har jag använt mig av ett klipp från det Franska TV-programmet *L'effet papillon*, vars ursprungsmaterial laddades upp på Youtube 2008. Det rör sig om en intervju med *STN*:s ledare Tom Bauer som då inför fransk TV var något mer "frispråkig" och islamkritisk, bättre förklarar islamofobisk, än hur han skulle föra och formulera sig i media idag. Så här uttryckte han sig då:

- *We were able to get grant money from President Bush, cause he believes in the value of human life. He doesnt believe in abortion. He doesnt believe in taking away people's rights.*

Would you vote for Obama frågar reportern.

- *If he becomes the president I believe it will be a step towards Islam invading America.*

Vad tycker du om Islam, frågar reportern på franska.

- *You want me to tell you what I think about Islam? I think Islam is not just evil, it's demonic.*

Det här visar på en extrem hållning från *Surfing the Nations* ledare. Och det finns många delar som visats i deras egna tidiga videos som berättar just en sådan historia.

Genom hur jag följt *Surfing the Nations* via internet under några år så har jag kunnat urskilja att de i marknadsföring med tiden gjort sig mindre tydligt uttalade som religiösa. Deras marknadsföring har gått mot en mer sekulariserad profilering. Ett opportunistiskt marknadsföringsmässigt val.

Erfarenheten av att ingå i deras verksamhet på Sri Lanka ger mig dock en annan bild. Fast även om *STN* är mycket dedikerade och radikala i sitt missionerande så är det egentligen inte deras kristna religiösa extremer som intresserar mig mest. Genom den mer sekulära masken blir en sådan här organisation ytterligare problematisk. För det är med en mer tillrättalagd och enligt makten idealiserad gestaltning som politiken förs fram som starkast. Min egen drivkraft till att utforska och beskriva *STN*:s verksamhet är främst för jag genom deras verksamhet kan nå fram till att skapa diskussion inom och om vågsurfingkulturens premisser och position. Jag tänker det som ett symboliskt laddat exempel och jag utnyttjar på så vis *Surfing The Nations*.

Det handlar om makt och klasskillnader i den globaliserade samtiden. I dagens läge när organisationen *STN*:s profilering ter sig mer sekulariserad blir likheten med entreprenörskap och företagande slående. Och om man ser det med en historisk koppling så är det inte specifikt och bara religion, eller den kristna religionen, som skapar och står för de problematiska maktperspektiv och maktrelationer missionärer kritiserar för att föra vidare och agera genom.

Runt området längs två av fyra sidor är en mur rest med vassa krossade glasskärvor fastsatta i cement ovanpå. Resten är inhägnat med ett högt heltäckande bambuflätat plank. Det finns flera byggnationer med tak på området. Ett hus är upprätt med ordentliga väggar medan de andra är öppna eller till viss del skyddade enbart av flätad bambu. I det huset med mer gedigna väggar finns ett kassaskåp placerat där vi förvarar kameror, minneskort, pass och andra värdefulla föremål. En annan av huskonstruktionerna sträcker sig upp likt ett stort vaktorn. Nattetid tjänstgör ständigt en vakt inne på området för att ingen oönskad ska ta sig in. En brunn finns i mitten av området och runt om är tre tält uppslagna mellan höga palmer. Min sovplats är i ett av dessa tält. Marken Surfing The Nations äger i Arugam Bay är torr. Så som jorden är här omkring, särskilt så här nära inpå sandstranden. Det krävs stora mängder vatten och fräsch jord från andra platser för att odla växtlighet här. Mestadels är området täckt av en torr, ljus sand, men här och var sträcker sig gröna växter upp ur fertil jord.

Det händer att jag drömmer mardrömmar under de varma nätterna som jag sover i tältet inne på området. Jag är på något vis ur fas med min egen person och identitet. En natt drömmer jag att de andra i gruppen tagit mina minneskort ur kassaskåpet och att de har raderat allt innehåll. Det ger mig tankar kring vad det är jag söker. Det jag söker behöver ju inte alls finnas med lagrat på något av dessa minneskort.

En dag är det bestämt att vi ska fylla på med ny jord inne på området. För att få tag i bra jord kör vi iväg in i landet. Inom ett inhägnat område gräver vi med spadar tillsammans med Lankesiska volontärer som arbetskraft. Vi har även en lastbil med lokal chaufför med oss. Vi fyller lastbilsflaket med jord att ta med tillbaka till vår mark. Ett tungt och påfrestande arbete. Efter ett tillfälle när lastbilschauffören, tillbaka på *STN*:s område, hissat upp flaket och dumpat en stor mängd jord så uppstår en osämja. Det sker på Tamil vilket är ett språk Pontus, som arbetar för *STN* och bott på Sri Lanka under en längre tid, lärt sig behärska hjälpligt. Jag förstår inte orden som sägs men tydligt är att det handlar om att chauffören inte är nöjd med betalningen. Argumentationen tycks inte sluta till chaufförens fördel, arg och besviken kör han därifrån.

När vi senare går runt och vattnar växter inom det inhägnade området ställer jag frågor till Pontus. Jag frågar bland annat om han kan tänka sig att flytta tillbaka till Sverige. Han har rest en hel del, befunnit sig länge i *STN*:s högkvarter på Hawaii och senast innan Sri Lanka arbetade han på Fiji-öarna som missionär. Nu pratar han om att gå någon form av högre utbildning inom bibelstudier. Minns inte vad han kallade formen av skolning, men för mig med mina referenser lät det som en motsvarighet till en slags magister eller masterutbildning. Dagen innan diskuterades det med flera i gruppen var någonstans i världen de bästa utbildningarna för bibelstudier fanns. Diskussionen lät välbekant för mig från hur det brukar kunna låta inom akademiska konstskole-sammanhang. En diskussion om var i världen man som privilegierad, ung och fri vill vidareutbilda sig.

- På sätt och vis, men det finns ingen kyrka i Sverige.

Svarar den långhåriga blonda killen på min fråga om huruvida han kan tänka sig att flytta tillbaka till Sverige. Med den meningen tänker han att jag ska förstå precis. Jag frågar något försiktigt om utifall han inte tycker att det finns någon kyrka i Sverige som stödjer honom.

- Ja precis, det finns ingen kyrka i Sverige som intresserar mig. I Sverige är folk för det mesta väldigt ytligt religiösa.

Det här uttalandet gör mig något nervös. Betyder det att han ser mig som ytlig? Tycker han inte att jag kan leva upp till att vara äkta? De referenser jag lämnat har varit vaga och endast till svenska religiösa sammanhang.

Inom surfkulturen värderas idéer om det äkta och autentiska högt. Tanken är att du ska söka efter det verkliga. Och det är viktigt i de här sammanhangen att inte vara en posör.

När jag går upp i det här kristna surfsammanhanget gör jag det som en imitator. Jag efterapar något och är oärlig.

Själv ser jag till identitet som något som skapas i relation. Vilka vi blir och är sker genom konstruktion med en rad olika parametrar av förutsättningar, privilegier och miljö som inverkan på hur vi agerar, eller överhuvudtaget kan agera. Jag tänker inte att det finns någon ytterlig sanning och äkthet att söka i det. Den som spelar, och har möjlighet till det, blir också del av det den agerar. Vilka roller vi för oss som är av betydelse. Dock vill jag inte hävda att vi är fria som individer.

I bloggen *Colonial Surfer*, som relaterar till det här projektet, lyfter jag bland annat exempel där jag menar på att jag betraktar vågsurfingkulturen utifrån ett queerteoretiskt perspektiv. Med det menar jag perspektiv som ser till identitet som konstruktion och av relationell, performativ betydelse gentemot sin omgivning. Ett perspektiv jag ser som viktigt att lyfta i det här sammanhanget då hierarkier och maktrelationer ofta tvättas bort i uttalanden och beskrivningar om äkthet och ärlighet.

Med användande av uttryck om att spela roller vill jag inte antyda att det finns en äkta identitet, utan istället rikta fokus åt att vi inte bara är något fastslaget och bestämt utan hela tiden blir genom ett görande. Kulturen runt vågsurfing är svår att angripa politiskt eftersom den lyfts och belyses som naturlig när den i själva verket är kulturell konstruktion. Idén om surfkulturen som naturlig stärks genom en natur-romantisk syn på sporten.

Privat

Intern kommunikation gör att jag får en uppfattning om hur ledarna från *STN*, och de i gruppen med tidigare erfarenhet från outreach-resor, tänker om Lankeserna. I flera lägen ser de på lokalbefolkningen som hopplös eftersom Lankeserna inte tycks tacksamma och förstå att vår grupp vet deras bästa.

Påfallande och påtagligt i Arugam Bay är alla konflikter som uppstår mellan oss inom *STN* och lokala invånare. Det ligger spänningar i luften och relationerna är långt från friktionsfria. Jag erfar en hel del märkliga uttalanden från vår grupp på plats. Exempelvis:

- *Lankeserna kan inte ta hand om teknisk utrustning. De kan bara inte det. Allting de rör vid går sönder.*

Eller

- *Lankeserna är oförmögna att organisera någonting som helst.*

I en diskussion om olika religioner inne på området i Arugam Bay säger en kille ifrån Australien så här angående väpnade konflikter:

- *Christianity never attacks other religions. It is always other religions attacking Christianity.*

För mig låter uttalandet så märkligt att jag inte vet om jag ska ta det som ett skämt. Mitt svar blir kort men frågande med rynkad panna.

- *What about the US?*

- *Atheism attacks other religions. Never Christianity.*

*

När jag anlant till Sri Lanka och är på väg i en minibuss på vägar från flygplatsen i Colombo, Sri Lankas huvudstad, pratar Niklas med mig om alla problem och hur komplicerat det varit under tidigare år i Arugam Bay. Det är med ett uppmanande tonfall. Han förklarar även att det kommer bli svårt i år.

- *Du kommer att förstå*, säger han till mig.

Tre veckor senare, i den då mycket heta mörka kvällen, sitter Niklas och bedrövar sig. En grupp barn har varit inne på området och lekt. Planen var att undervisa dem i engelska.

Barnen lockas av spänningen över att besöka oss bakom avgränsningen, samt så får de leksaker och t-shirts. En stund efter att barnen kommit in på området så anländer även en stor grupp vuxna och ställer sig utanför porten. De vill att barnen ska komma ut från vår gated community igen.

När endast ett barn sitter kvar och får undervisning i engelska ord med hjälp av spelet Alfabets bokstäver så uttrycker Niklas:

- *You can't really do anything here without getting in trouble. You gotta be really, really careful. That's why I, like... Working with kids is like probably the stupidest. It's better to go with... I really think that we should like invest in bringing stuff to like the teenage kids.(...) Start there, and then their kids and they, I mean. I don't... It's just hard.*

*

Säkerhetstänkandet för STN här i Arugam Bay är något som har tilltagit med åren. Under en säsong bröt sig någon, eller om det kanske rörde sig om flera individer, in på området om natten och skar upp flera tält med kniv. Ur dessa tält som STN volontärer sov i stals det packning utan att någon vaknade. En skrämmande upplevelse och erfarenhet, numera lämnar STN aldrig området utan uppsikt.

En man från Arugam Bay arbetar som vaktmästare & trädgårdsmästare för oss inne på området. Det är också den mannen som håller vakt om nätterna. Under de delarna av åren, de senaste, som det inte varit något team från STN på plats här i Arugam Bay så har Andy från Australien och svenska Pontus bott inne på området.

Under den första månaden av min vistelse ser jag hur vår vaktmästare Kasun gör ett mycket bra jobb. Men vid ett tillfälle uppstår en incident. En händelse som framförallt Kristin, STN ledare ifrån USA, ser mycket allvarligt på. Själv förstår jag det hela som en kulturkrock.

Det är mitt på ljusa dagen och en man står på andra sidan inhägnaden till området. Därifrån kan man inte se in och mannen ropar på Kasun, som är hans vän. Han frågar då efter vilka det är som är inne på området för tillfället.

Vår vaktmästare Kasun svarar med att räkna upp namnen på oss som är på plats.

- *Kristin, Kristoffer... etcetera.*

Kristin som hör det här reagerar mycket kraftigt och hon reagerar direkt. Senare har hon och Niklas ett möte tillsammans med Kasun. Incidenten lyfts upp som något mycket allvarligt och jag hör gång på gång hur det engelska begreppet *tresspassing* uttalas i diskussionen.

Det här är intrång på vårt privata område, förklarar Kristin.

- *This is tresspassing! That's very serious!*

Jag går omkring i närheten och försöker uppehålla mig med sysslor som gör att jag samtidigt kan lyssna. Jag viker försiktigt ihop t-shirts jag hängt på en tvättlina i närheten. Jag känner även på mina *reefboots* som legat och torkat i värmen. Jag sätter i händerna i dem som om de vore handskar och uppehåller mig överdrivet länge vid den aktiviteten.

Diskussionen om tresspassing äger rum i ett område på Sri Lanka som STN äger. Men efter vad jag får höra från annat håll råder det en del tvister. En försäljare av mat i närheten berättade uppmanande till mig att STN lurat till sig den här biten land på ett oärligt vis. Jag frågade vidare och förstod genom hans berättelse att någon blivit lurad till att göra affär med dem.

Oavsett hur det ligger till med införskaffande av marken så förstår jag hur stark avgränsningen runt området är. Inte i fysisk mening då den relativt enkelt går att ta sig förbi. Men kulturellt och idémässigt tycks det röra sig om en hög mur.

Tresspassing! That's very serious! Fortsätter Kristin.

*

Efter min första månad på den här outreach-resan till Sri Lanka åker jag på egen hand till Bali. Ovanför den kända surfspoten Bingin går jag med surfbräda på väg ned mot strandkanten. Jag har varit här vid flera tillfällen tidigare och brukar sicksacka ner mellan små *warunger* (indonesiska restauranger) och boenden. Tidigare var allt här lokalt ägd verksamhet inriktad på surfturister. Nu har det byggts upp lyxigare hotell. En man kommer ut till mig och hojtar på amerikansk engelska när jag tar mig förbi en flådig byggnad.

- *Hey!! You can't walk here! This is private property!*

När jag åter är tillbaka på Sri Lanka en knapp månad senare så bor Andy och Pontus på området. Resten av teamet har gett sig av åt olika håll i världen. Sakernas tillstånd är något annorlunda nu och jag får höra många historier. Dels från Pontus och Andy, men också från lokala invånare.

Något som drabbar mig är när vaktmästaren berättar om att han fått sparken. Han jobber inte längre och det har skett med omedelbar verkan. Han ser uppgiven ut, men när han börjar prata är han ivrig och munnen går i ett. Han förklarar att han inte gjort något fel. Sättet han pratar på föranleder att han vill att jag ska göra något åt situationen.

- *I have done nothing wrong.* Upprepar han.

Han förklarar att det enda som blivit fel har handlat om missförstånd. När jag lyssnar på honom så tänker jag att det rör sig om en illa behandlad arbetare i en utsatt situation. Mannen har inte fått någon uppsägningstid och definitivt inget avgångsvederlag. Om vi nu ska komma hit och missionera kristen religion, moralisera och dessutom förespråka andra system i byn så ska vi väl åtminstone föra med oss bra arbets- och anställningsvillkor?

Ännu mer förbluffad blir jag över den här händelsen. Kasuns's fru kommer förbi via porten till *STN* området. Hon har med sig en bag och frågar efter om hon kan få plocka kokosnötter. Eftersom Kasun tagit hand om växterna på området och vattnat dessa träd under flera års tid så tycker frun att det är deras familjs rätt att skörda. Andy säger till henne att det inte är hennes kokosnötter utan våra. Han ger henne ingenting. Besviken och förbannad vänder hon därifrån.

När Andy berättar för mig om vad de sa i diskussionen på Tamil är det med ett tonfall som att hans agerande vore en god gärning av självklarhet.

*

Vi sitter på restaurangen precis bredvid vårt område efter dagens surf. Det är när hela teamet ännu är på plats. Johannes talar frispråkigt och självsäkert. Efter en bra dag med surf vet han precis hur världen hänger samman. Situationen är uppsluppen för de som känner sig delaktiga. De som serverar oss på restaurangen ingår inte i gemenskapen. Just nu spelar de inga särskilda roller för oss mer än att de lyder våra beställningar. De är inte några vi i det här läget ser som utvalda individer att hjälpa. Lokalbefolkningen får en tydligare roll för oss när vi agerar givare. De blir dem behövande. De som ska vara oss tacksamma. Johannes fortsätter att föra fram sina budskap om hur förträfflig dagen varit. Några sitter mer tysta än andra. Att sitta tyst och inte säga något ses som negativ attityd så bättre är att följa med i språket om hur underbart och awesome det är. Kanske att det bör skrivas i versaler: AWESOME!

Sammanfattning - Är surfare de nya kolonialisterna?

Fremsta fokus för mig är egentligen inte den specifika kristna religionen utan snarare surfarens position och dess koppling till spridandet av global marknadsliberalism. Vilket även går att översätta till andra roller och områden. En religiöst definierad kontext gör dessa politiska strukturer och medföljande problematik lättare att gestalta och tyda. När detta kopplas till den historiska och för många välbekanta kritiken av missionärsrollen så önskar jag använda den diskursen och förflytta till mer osynliga och för många mer vanliga sammanhang. I det här specifika fallet starkt idealiserad vit manlig normkultur. Och området som diskuteras genom projektet behöver inte vara vågsurfing även om det är medlet.

Surfing som populärkultur uppfattar jag som ett mycket tyst område vad gäller problematiserande och diskussion av maktrelationer. När fokus bara riktas åt surfing som något mycket positivt så avfärdas kritiska perspektiv lätt som irrelevanta. Jag ser det som viktigt att adressera den här kulturen kritiskt av en rad anledningar. Dels konkret och direkt kopplat till dess hierarkiska position och globala uppbyggnad. Men också utifrån övergripande aspekter av hur makt verkar och opererar i det nutida samhället. Det handlar om ett kritiskt synande och utforskande av populärkultur med politiska strukturer som vanligtvis döljs genom att de inte anses vara relevanta att diskutera. Med det följer funderingar kring hur dominerande normer kan undantrycka andra värden.

I texten *Makt och Representation* vrider och vänder Ernesto Laclau på titelns begrepp. Behöver vi alls överhuvudtaget tala om representation i vårt samhälle idag? Bör vi kanske överge begreppet representation och se allt omkring oss

som del av det direkta livet? Vad surfkulturen vill vara och handla om är närhet och upplevelse i det direkta nuet. Gå med i flödet. Men på vilket sätt är man där. Vad är det som styr? Vilken är kulturen? Och vem är det som talar? Att nå så långt som till en världens fullkomliga direkthet kräver en fullständig försoning. Jag ser åt det som ett utopiskt tänkande och ett perspektiv som i så fall antar en religiös uppenbarelse karaktär. Något vi kan tro på, men i rollen av levande varelser aldrig kan nå fram till. Det skulle göra oss till fullkomliga och uppfyllda varelser. Vi är snarare subjekt av brister.

Angående att verka som politisk aktör skriver Ernesto Laclau:

Eftersom den dominerande gruppens makt är helt rationell kan motståndet mot makten inte vara yttre utan måste vara inre i förhållande till makten själv.

En inre position är en stark position. Men det är inte en hel sanning som det enda sättet att föra fram något med politisk relevans. På vilket sätt vi befinner oss innanför eller utanför är inte helt tydligt, och det är även föränderligt. Men en stark del av samtidens strukturella maktutövande handlar just om problematiskt fastläsande och konstituerande av rollers positioner.

Vad Laclau menar med att makten är rationell vill jag förklara som normens och idealens övergripande inflytande över situationen och dess riktning. Det uppfattas som rationellt när du inte har ett perspektiv som sträcker sig utanför maktsituationen. Det du upplever och ser uppfattas då av dig som något vanligt och normalt.

Av mitt filmade material från Sri Lanka så har jag gjort olika videoverk med funderingar och fokus åt just representation och makt. Dels verk för att visa inom konstsammanhang och på gallerier. Men för att nå vågsurfingscenen har jag även arbetat med internet och *Youtube* som distributionskanaler. På liknande oärliga vis som i min spelade roll som kristen missionär så imiterar och härmar jag även när jag gör dessa videor. Det är filmer som skulle kunna missuppfattas för att vara *Surfing The Nations* egen propaganda.

Emellanåt får jag meddelanden från andra användarkonton på *Youtube*, e-post och även telefonsamtal från *Surfing The Nations* i USA. Det handlar om uppmanande till att jag ska plocka ner mina videor från internet. Mina rättigheter att visa materialet har ifrågasatts. Det har beskrivits att jag genom materialet utsätter *STN* för fara och därför bör radera det. Faran och hotet förklaras uppriktigt uppstå genom att jag belyser dem som missionärer. Något de idag själva ofta döljer och arbetar med mer *undercover*, särskilt på Sri Lanka.

Jag vill inte dölja min, det vill säga avsändarens sociokulturella identitet i projektets utformning. Men just i och med att min roll ligger nära forskningsobjektet och det som gestaltas tenderar identiteten göras en aning osäker genom rollspelet. Dock så vill jag att den positionen också innefattas i en kritisk läsning. Jag placerar mig uppe i det här och jag ser mig själv och min identitet, ur ett globalt perspektiv, som del av det strukturella problemet som visualiseras. Det går att belysa mitt agerande som att jag wallraffar. Men det jag går upp i är på sätt och vis min egen representation. För utifrån ett globalt perspektiv så representerar jag det samma som *Surfing The Nations*. Ur ett globalt perspektiv så representerar jag något som ligger mycket nära deras ideologiska position. Visst går det att diskutera nyanser här. Men det passar sig bättre i en annan del av verksberättelsen än här. Just det här beskrivs genom en grövre tillyxning.

Exempel på hur jag sedan arbetat vidare med projektet är när jag på den kommersiella surfmässan *Coastal Culture* i Varberg anordnade seminariet med titeln: *Är surfare de nya kolonialisterna?*

Genom mässans arrangörer bjöd jag då in *Surfing The Nations* till en paneldebatt. *Surfing The Nations* som skulle komma att medverka med en utställningsmonter på mässan tackade först nej. Några veckor senare ändrade de sig och förklarade att de skulle ingå i panelsamtalet. Jag kunde då se en kritisk punkt för mitt arbete inom räckhåll. Några dagar innan seminariet så avböjde de förfrågan igen.

Seminariet hölls och jag presenterade mitt perspektiv följt av en paneldebatt med Jens Holmer (*Surfakademin*) och Didine Bedraoui (*NLAS EOIM*) samt Suzanne Gadd som moderator. Under seminariet berättade jag bland annat om hur två konstvetare och kritiker refererat till Leni Riefenstahl och filmen *Viljans triumf* när jag visade mitt verk *HEROES* under en utställning i Göteborg. Verket är en klippt video som består av scener ur vågsurfingfilmer där bilder av hav och surfing klippts bort. Vad dessa kritiker ville komma åt handlade om att bildspråket som användes i materialet var mycket likt det som syns i propaganda för det nationalsocialistiska partiet och den ariska rasen. Under mässan i Varberg ansåg de andra i panelen att den här kopplingen till Nazistisk politisk propaganda var något mycket okänsligt och osmakligt av mig att ta upp i sammanhanget.

Aktörer från Surfing The Nations var med i publiken. Och dessutom vette deras utställningsmonter mot scenen. Samtidigt som de beskådade presenterade jag *Surfing The Nations* som min konst.

Jag upplevde det som mycket givande och angeläget att diskutera representationsproblematik, presentera mina perspektiv och föra diskussionen i den här kontexten. Samt så gav det ringar på vattnet. Efter seminariet följde en intressant diskussion på nätsidan Surfsverige.se. Den diskussionen handlade inte så mycket om missionerandets problematik utan gick främst in på frågeställningar om vågsurfingkulturens roll och huruvida surfare är koloniala eller ej?

I diskussionen på surfsverige.se så sträckte sig formuleringarna åt olika håll och det hela kändes levande. Jag möttes av en hel del kritik men fick även stöd. Intressant vändning var när en individ som först förklarade diskussionen menlös sedan hakade på i diskussionstråden med frågor. Här är några frågor som lyftets i tråden.

ErikG skriver i surfforumet:

Måste börja ställa lite ytterligare motfrågor då ämnet är rätt intressant trots allt.

(...)

Är du indoktrinerad med hat mot din egen kultur?

Ska vi verkligen diskutera politik på ett surfforum?

I slutet av ett längre inlägg skriver jacobw:

(...) Det vi alla kan göra är ju att välja det bästa av de alternativen vi får, t.ex en lokalägd restaurang på Bali än McDonald's, bo på lokala homestays istället för kedjehotell, dricksa ordentligt, lämna en bräda och en t-shirt till kidsen och försöka göra ett så litet miljömässigt avtryck som möjligt. Just detta tror jag att just surfare är bland de bästa i världen på, så du ger dig helt enkelt på fel turistgrupp.

Allt vi vill göra är att maximera vågtid. Vi måste få surfa världens bästa vågor utan att behöva skämmas. Det är inte vårt fel att vissa länders regeringar inte kan ta hand om sina underbara befolkningar.

Tidigare i inlägget skriver jacobw dock såhär:

Visst är det krasst och jättetråkigt att tänka att vi bara är där för vår eget glädjeämne-beroende, men till syvende och sist så är det den enda som styr. Kan vi dessutom få känslan av altruism när vi köper mat av locals, ger bort kläder till fattiga barn, hjälper någon by att gräva en brunn så är semestern fulländad. Den känslan av altruism är även den väldigt egoistisk, det ser helt enkelt bra ut på facebook att vi inte ligger och solar på en resort, utan vi "gör skillnad".

Utöver kritiken från jacobw om att jag gav mig på fel grupp så uttryckte EricG sig även kritiskt genom att formulera: *Surfing är sport inte konst.*

*

Genom det här som konstprojekt söker jag efter diskussion inom och om en kultur som genom sin historia bildmässigt varit väldigt stark och haft inflytande, samtidigt som den, när det gäller problematiserande perspektiv, varit mycket tyst. Det här gäller både för perspektiv utifrån och inifrån. När jag skriver bildmässigt stark så innefattar jag i det hur kulturen strukturellt bär på kopplingar och gestaltas efter kolonial patrialkal historieskrivning. När jag driver projekt inom området så önskar jag lyfta blickar till att se allvaret i något som vid första anblicken mest bara är en lek. Genom att problematisera, belysa och väcka diskussion så söker jag efter att det ska ske brytningar. Inte minst inom kulturens mediering och bildskapande verksamhet. Var någonstans och hur makten utövar sitt inflytande är inte alltid så tydligt och direkt synligt märkbart. Ännu svårare är det att se när en glider med i vågens riktning.

Det är inte fel att dras med i det attraktiva och tilltalande med vågsurfing. Subjektivt ur min egen position så vill jag beskriva surfing som något helt fantastiskt. Men problem är närvarande i hur dominans har en tendens att naturaliseras. Att de som surfar tänker på sig själva som naturliga och neutrala. Inte bara personligen, det sker också, och framförallt, genom hur den kommersiella strukturen kring surfing förmedlar och fabricerar frihet.

Bild som medium kan vara mycket starkt. Till och med farligt genom sin direkthet. Bilder kan vara vackra och förföriska utan att inbjuda till någon djupare reflektion. Ibland tycker jag mig även möta en viss rädsla inför att teoretisera bild. Detta gör bilder mycket effektiva och nästan oantastliga. Min ingång till det här projektet är fotografi och representation. Projektet rör sig mycket kring yta. Språket som yta. Bilden som yta. Att göra det till ett konstprojekt

handlar för mig om att söka efter att skapa öppningar, friktion, motstånd och brytpunkter.

Sociologen John Urry menar att från 1600 talet till 1800 talets början så ändrade resande, den dåtida form som skulle kunna liknas vid samtida turism, sin karaktär. Förändringen gick från att det tidigare främst handlade om tillfällen för samtal och diskussion till att senare bli ögonvittnesobservation. Denna utveckling kopplar Urry till romantikens intresse för landskapsvyer och dess uppvärderande av rekreation och individuell njutning. Därefter när resande under industrialismen begreppslig-gjordes som turism och kameran gjorde sitt intåg hos privatpersoner, blev turism något tätt kopplat till den fotografiska bilden. Turism och resande blev till bild.

Att bilderna inom surfkulturen och den här strömningen är mycket lika romantikens estetik och kategorier av motiv är värt att anmärka. Med konstprojekt kring vågsurfing så undersöker och problematiserar jag något som går att beskriva som en neo-romantisk strömning och riktning. Det här ser jag som politiskt relevant att göra i en turbulent samtid präglad av globalisering.

Genom det här som konstprojekt vill jag åter föra in språk och diskussion i ett sammanhang som definieras väldigt mycket genom bild.

Den mest exotiska bilden

Genom projektet så intar jag avsiktligt en kolonial blick. Samtidigt rör det sig om en blick som redan är min egen. Utifrån ett globalt perspektiv representerar jag redan den roll jag nu anser mig spela. Som en performance agerar jag som missionär inom en amerikansk kristen surf-organisation. Ingen på plats vet om att jag ser mitt deltagande som något kopplat till mitt konstnärskap. På ett oärligt vis intar jag en position.

Jag bär ständigt med mig en kamera som jag använder flitigt. De andra i gruppen fotograferar mycket även de i den för oss exotiska miljön. Skillnaden är att jag främst är intresserad av att rikta kameran mot oss själva.

När dagar och veckor passerar så blir situationen mer av en slags vardag. Det till trots att dagarna för mig går ut på att upprätthålla en roll som inte riktigt är min egen. Förmodligen exotifierar och generaliserar jag missionärsrollen på ett oschysst vis. Och kanske att jag även överidentifierar mig med forskningssubjektet.

Efter 2 månader och 2 veckor i Asien har jag tagit mig till den svenska sommaren via flygplan, flygplatser och flygbussar. Jag är nu i ett prunkande grönt Mälarhöjden i Stockholm. Här bor jag i ett kollektiv med vänner. Vi delar på en röd trädgårdsvilla i ett område med hus som har många år på nacken. Mitt rum i huset är ännu upptaget då jag har hyrt ut det tillfälligt till en utbytesstudent när jag varit iväg och rest. Som nyss hemkommen gör jag nu vardagsrummet till min sovplats. Jag bäddar på en hög av madrasser som egentligen blir allt för mjukt. Jag är så trött att jag inte orkar ta mig för att separera madrasserna. Jag somnar mycket tidigt och jag sover länge och tungt.

På plats i Arugam Bay är dagarna mycket heta. Det lyser i ett starkt solljus i huset där vi som missionärer är på besök hemma hos en av de välkomnande lankesiska familjerna. När jag ser mig runt så förundras jag över hur en tavla på väggen ser så bekant ut. Det är något med färgskalan. De olika nyanserna av grönt som bryts upp av något rödrosa, och det bruna. I det spartanskt inredda rummet står en bokhylla placerad. Den är mycket lik en hylla i vårt kollektiv. Och precis så som den står placerad. Jag drabbas av ett finurligt leende när jag ser att den även inrymmer boken *The Aesthetics of Resistance* av Peter Weiss.

På väggen sitter en Mona Lisa affisch som är monterad på en träskiva. Så har ju även vi det i vårt kollektiv i Mälarhöjden! Den är dessutom sliten på ett nästan identiskt sätt. Känslan i kroppen är överväldigande! Jag reser mig ur den allt för mjuka sovplatsen som är flera lager av madrasser. Jag sträcker mig efter kameran för att börja fotografera rummet. När jag fokuserar och trycker på avtryckaren så förändras perspektivet

Kristoffer Svenberg
info@kristoffersvenberg.com

